

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Природничо-географічний факультет
Кафедра хімії екології та методів їх навчання

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. завідувача кафедри хімії
екології та методів їх навчання

Наталія ГОРБАТЮК

(підпис)

“ 28 ” 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК.05 Освіта для сталого розвитку

Галузь знань 10 Природничі науки

Спеціальність: 101 Екологія

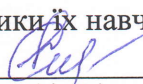
Освітня програма: Екологія

Робоча програма з дисципліни «Освіта для сталого розвитку» для здобувачів вищої освіти, освітньої програми Екологія, спеціальності **101 Екологія**

Розробники: Совгіра С.В.– доктор педагогічних наук, професор кафедри хімії, екології та методики їх навчання.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри хімії екології та методики їх навчання
Протокол № 1 від «28» серпня 2023 року

Завідувач кафедри хімії екології та методики їх навчання

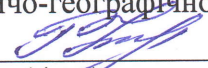
(підпис)

(Горбатюк Н. М.)
(прізвище та ініціали)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії природничо-географічного факультету

Протокол № 1 від «29» серпня 2023 року

Голова науково-методичної комісії природничо-географічного факультету

(підпис)

(Рожі І. Г.)

Пролонговано:

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) (ПІБ) «__» ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) (ПІБ) «__» ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) (ПІБ) «__» ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) (ПІБ) «__» ____ 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	Обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська	
Загальний обсяг у кредитах ЄКТС / годинах	120/4	
Курс	1	
Семестр	1	
Кількість змістових модулів із розподілом:	2	
Обсяг кредитів	4	
Обсяг годин, у тому числі:	120	
Аудиторні:	40	
Лекційні	16	
Семінарські / Практичні	24	
Лабораторні	-	
Самостійна робота	80	
Індивідуальні завдання	-	
Форма семестрового контролю	залік	

2. Мета й завдання навчальної дисципліни

Мета: забезпечити процес переходу навчальних закладів на засади випереджаючої освіти для сталого розвитку, впроваджувати ідеї та принципи сталого розвитку, технології випереджаючої освіти у зміст навчальної діяльності, застосовувати новітні педагогічні технології гумано- та екоцентричного характеру, проектувати інтегративні уроки, курси та програми з випереджаючої освіти для сталого розвитку.

Завдання: Навчити впроваджувати ідеї та принципи сталого розвитку, технології випереджаючої освіти у зміст навчальної діяльності. Навчити застосовувати новітні педагогічні технології гумано- та екоцентричного характеру, проектувати інтегративні уроки, курси та програми з випереджаючої освіти для сталого розвитку

3. Компетентності та програмні результати навчання за ОП.

Компетентності за ОП:

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов та вимог

ЗК05. Здатність міжособистісної взаємодії та спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня, зокрема іноземною мовою.

ФК13. Здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців

ФК16. Здатність до самоосвіти та підвищення кваліфікації на основі інноваційних підходів у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

Програмні результатами навчання за ОП:

ПРО1. Знати та розуміти фундаментальні і прикладні аспекти наук про довкілля.

ПРО2. Уміти використовувати концептуальні екологічні закономірності у професійній діяльності.

ПР03. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції природознавства, сталого розвитку і методології наукового пізнання.

ПР04. Знати правові та етичні норми для оцінки професійної діяльності, розробки та реалізації соціально-значущих екологічних проектів в умовах суперечливих вимог.

ПР05. Демонструвати здатність до організації колективної діяльності та реалізації комплексних природоохоронних проектів з урахуванням наявних ресурсів та часових обмежень.

ПР07. Уміти спілкуватися іноземною мовою в науковій, виробничій та соціально-суспільній сферах діяльності.

ПР08. Уміти доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, власні обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу.

ПР10. Демонструвати обізнаність щодо новітніх принципів та методів захисту навколишнього середовища.

ПР11. Уміти використовувати сучасні інформаційні ресурси з питань екології, природокористування та захисту довкілля.

ПР12. Уміти оцінювати ландшафтне і біологічне різноманіття та аналізувати наслідки антропогенного впливу на природне середовище.

ПР13. Уміти оцінювати потенційний вплив техногенних об'єктів та господарської діяльності на довкілля.

ПР14. Застосовувати нові підходи для вироблення стратегії прийняття рішень у складних непередбачуваних умовах.

ПР15. Оцінювати екологічні ризики за умов недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПР16. Вибирати оптимальну стратегію господарювання та/або природокористування в залежності від екологічних умов.

ПР17. Критично осмислювати теорії, принципи, методи і поняття з різних предметних галузей для вирішення практичних задач і проблем екології.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Сталий розвиток у контексті суспільно-економічних та освітніх проблем ХХІ століття.

Сутнісні детермінанти сталого розвитку. Наукові концепції сталого розвитку. Чинники та індикатори сталого розвитку. Методологічні підходи до оцінювання сталого розвитку. Національна парадигма сталого розвитку Глобальні рейтинги України за індикаторами сталого розвитку.

Тема 2. Мета й основні принципи освіти для сталого (збалансованого) розвитку.

Основні завдання та принципи освіти для сталого розвитку. Формула глобального розвитку Денніса Медоуза. Аналіз принципів «Декларації з навколишнього середовища і розвитку». Конференція «Рію +20». Саміт зі сталого (збалансованого) розвитку 2015 р.

Тема 3. Соціальний вектор сталого розвитку.

Стратегічні орієнтири соціальної складової сталого розвитку. Інституційні детермінанти забезпечення соціального вектору сталого розвитку територій.

Освіта і формування глобального освітнього простору в моделі сталого розвитку. Інклюзивний розвиток та інклюзивна освіта. Збереження стабільності існуючих суспільних систем, недопущення руйнівних соціальних конфліктів, шляхом справедливого розподілу благ між людьми. Становлення динамічної концепції освіти в

інтересах сталого розвитку. Роль туризму і рекреації у забезпеченні сталого розвитку територій.

Тема 4. Цілі та завдання освіти для сталого розвитку.

Документи створення програм освіти для сталого розвитку. Основні напрями для сталого розвитку. Основні учасники десятиріччя освіти для сталого розвитку.

Змістовий модуль 2.

Тема 5. Принципи освіти для сталого розвитку та шляхи її впровадження в освітні програми.

Особливості формування концепції екологічної освіти. Принципи освіти для сталого розвитку. Впровадження стратегії сталого розвитку у сферу освіти. Науковий та освітній виміри сталого розвитку суспільства. Роль науки та освіти у визначенні засад сталого розвитку. Зміцнення наукової бази з метою сталого розвитку і нового управління. Переорієнтація освіти на сталий розвиток.

Тема 6. Моделювання і прогнозування сценаріїв при розробці стратегій освіти для сталого розвитку і місцевих планів дій.

Теоретичні підходи оцінки ефективності природоохоронних заходів. Формування екологічної культури населення. Модель «забруднення-екологічна освіта-екологічне просвітництво»

Тема 7. Покращення якості життя і зменшення соціально-економічних та екологічних загроз при переході до сталого розвитку.

Теоретико-методологічні підходи до визначення поняття «загроза» в сучасній науковій традиції. Методика оцінювання впливу загроз на пріоритети сталого розвитку. Особливості загроз економічного характеру. Особливості загроз екологічного характеру. Особливості загроз соціально-інституціонального характеру

Тема 8. Впровадження освіти для сталого розвитку в Україні у різні сектори суспільства.

Роль секторів суспільства у впровадженні освіти для сталого розвитку в Україні.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Назва												
Тема 1. Сталий розвиток у контексті суспільно-економічних та освітніх проблем XXI століття.	14	2	2			10						
Тема 2. Мета й основні принципи освіти для сталого (збалансованого) розвитку.	16	2	4			10						
Тема 3.	14	2	2			10						

Соціальний вектор сталого розвитку.												
Тема 4. Цілі та завдання освіти для сталого розвитку.	16	2	4			10						
Разом за змістовим модулем 1	60	8	12			40						
Змістовий модуль 2. Назва												
Тема 5. Принципи освіти для сталого розвитку та шляхи її впровадження в освітні програми.	14	2	2			10						
Тема 6. Моделювання і прогнозування сценаріїв при розробці стратегій освіти для сталого розвитку і місцевих планів дій.	16	2	4			10						
Тема 7. Покращення якості життя і зменшення соціально-економічних та екологічних загроз при переході до сталого розвитку.	14	2	2			10						
Тема 8. Впровадження освіти для сталого розвитку в Україні у різні сектори суспільства	16	2	4			10						
Разом за змістовим модулем 2	60	8	12			40						
Усього годин	120	16	24			80						
Модуль 2												
ІНДЗ												
Усього годин	120	16	24			80						

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Сучасні уявлення про сталий розвиток людства: доповідь гру х. Брунтланд «наше спільне майбутнє». Стратегія екосистемного розвитку е. Одум. Роль оон у визначенні засад сталого розвитку	2	
2.	Глобальні екологічні проблеми людства, положення «порядку денного на ххі століття». Аналіз причинно-наслідкових зв'язків проблем глобального характеру	2	
3.	Індикатори сталого розвитку України.	2	
4.	Принципи забезпечення сталого розвитку. Соціальна мобілізація для сталого екологічного розвитку. Стратегічне планування сталого екологічного розвитку	2	
5.	Стратегія сталого розвитку України на період до 2030 року	2	
6.	Правове забезпечення екологічної складової сталого розвитку. Нормативно-правова база державної екологічної політики України	2	
7.	Поняття про основні засади екологічної освіти для сталого розвитку	2	
8.	Методи пошуку інноваційних ідей забезпечення освіти сталого розвитку	2	
9.	Технологія розробки ідеї проекту освіти для сталого розвитку. Аналіз проблемного поля, формування цілей і задач проекту	2	
10.	Створення перспективного плану екологічної освіти для сталого розвитку. Технологія роботи зі спонсорами та основні етапи планування грантової діяльності	2	
11.	Аналіз власної повсякденної діяльності відповідно до принципів сталого розвитку	2	
12.	Практичні аспекти освіти для сталого розвитку	2	
	Разом:	24	

7. Самостійна робота

№ з/п	Зміст навчального матеріалу	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Зв'язок етики із стратегією сталого розвитку.	5	
2.	Особливості екологічної етики.	5	
3.	Екологічний імператив.	5	
4.	Головні принципи етики Швейцера.	5	
5.	Роль понять “добра” і “зла” в етиці Швейцера.	5	
6.	Суть понять культури та екологічної культури.	5	
7.	Суть біоцентричної етики Святого Франциска.	5	
8.	Етичні погляди Спінози і Картеза.	5	
9.	Погляди Монтаїгне про місце людини у природі.	6	
10.	Головні принципи екологічної етики Альдо Леопольда.	6	
11.	Прекурсори новітньої екологічної етики. Їх роль для людини.	6	
12.	Особливості формування концепції екологічної освіти України.	6	

13.	Принципи державної політики України в галузі екологічної освіти.	6	
14.	Головні принципи та підходи до освіти для сталого розвитку.	5	
15.	Етапи впровадження стратегії сталого розвитку у сферу освіти.	5	
	Разом:	80	

8. Методи навчання

1. Пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний метод) - викладач організує сприймання та усвідомлення студентами інформації, а студенти здійснюють сприймання (рецепцію), осмислення і запам'ятовування її.

2. Репродуктивний – викладач дає завдання, у процесі якого студенти здобувають вміння застосовувати знання за зразком.

3. Дослідницький – викладач ставить перед студентами проблему, а ті вирішують її самостійно, висуваючи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього джерела інформації, матеріали тощо.

4. Інформаційно-рецептивний метод: передбачає передачу знань у готовому вигляді (слово-наочність), сприяє розвитку уваги студентів.

5. Проблемний метод: викладач показує зародження істини конкретної науки, демонструючи еталон проблемного мислення. Засвоюються засіб та логіка розв'язання проблем, розвивається логічне мислення, формується інтерес до навчальної роботи.

6. Евристичний метод: викладач організує та спрямовує думки студентів до самостійного розв'язання проблеми, сприяє переходу знань у переконання. Формує вміння самостійно здобувати знання, сприяє розвитку логічного мислення, виховує інтерес до науково-пошукової діяльності.

9. Методи контролю

У процесі контролю рівня засвоєння знань, умінь, навичок студентів з дисципліни «Освіта для сталого розвитку» використовуються методи: усний контроль (виступ, обґрунтування), письмовий контроль (контрольні роботи), тестовий, семінари, метод практичної перевірки (практична робота), ситуаційні завдання.

10. Критерії оцінювання результатів навчання

Відповідь студента на запитання фронтального опитування під час практичного заняття максимально оцінюється до 5 б.

Змістовий модульний контроль (МК) здійснюється у вигляді аудиторних тестових робіт з кожного змістового модулю. ЗМК передбачає відповіді на 20 тестових питань. Оцінка за кожну роботу не повинна перевищувати 20 б.

11. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне оцінювання і самостійна робота														Сума
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	МК1	T7	T8	T9	T10	T11	T12	МК2	100
5	5	5	5	5	5	20	5	5	5	5	5	5	20	

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка в ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90–100	A	відмінно	

82–89	B	добре	зараховано
75–81	C		
69–74	D	задовільно	
60–68	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Рекомендована література

Основна

1. Совгіра С. В. Освіта для сталого розвитку. Умань : Візаві, 2023. 215 с.
2. Маркіна Л. М., Трохименко Г. Г., Ушкац С. Ю. Сталий розвиток довкілля Херсон : Олді-плюс, 2020. 224 с
3. Рижак Л. В. Філософія сталого розвитку людства Львів : ЛНУ імені І. Франка, 2011. 516 с.
4. Вейчжень Гао. Глобальна освіта: системний та інституціональний виміри. Київ ; Пекін : Каравела, 2019. - 215 с.

Допоміжна

1. Кол. авт.: I. Berzhanir, M. Biloshkurskyi, T. Demchenko. Financial and security policies for sustainable development. Фінансова політика та політика безпеки сталого розвитку. Praha : OKTAN PRINT, 2021. 230 p.
2. М. А. Слатвінського. Фінансове забезпечення сталого розвитку економіки України. Умань : Жовтий О. О., 2016. 180 с.
3. За ред. В. Ф. Беседіна, А. С. Музиченка. Інноваційна модель розвитку: тенденції та перспективи економічної трансформації. Умань : Жовтий О. О., 2014. 255 с.
4. Душечкіна Н. Ю. Формування екологічного світогляду студентів у закладах вищої освіти Умань : Візаві, 2018. 213 с.
- Задорожна О. М. Формування світоглядних переконань студентів у природоохоронній діяльності. Умань : Візаві, 2018. - 184 с.
5. Топчієв О. Г. Регіоналістика: географічні основи регіонального розвитку і регіональної політики. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 370 с.

13. Інформаційні ресурси

1. Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення курсу, опорні та електронні версії конспектів лекцій, базові і допоміжні підручники, державні нормативні документи, ілюстративні матеріали, аудіо та відео засоби навчання, система дистанційного навчання «Moodle».